

XXXIV. Őszi Kerámia Tárlat

KIÁLLÍTÁS AZ MKISZ GALÉRIÁJÁBAN

A Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetségének (MKISZ) budapesti székhelyén és kiállítótermében 2022 novemberében immár 34. alkalommal várta látogatóit az *Őszi Kerámia Tárlat* és a Gádor-díjat elnyerő művész hagyományos kamaratárlata. Ezzel a nagy múltú, évenként megrendezett kiállítássorozattal a szövetség illetékes szakosztálya, a Magyar Keramikusok Társasága a legújabb munkák, kísérletek bemutatására kínál lehetőséget. Felkért zsűri helyett – rendhagyó módon, már a kezdetektől – a

művészekre bízzák tárgyaik kiválasztását. A jövő útjait tárják fel ezek a tárlatok, lehetővé teszik a legfrissebb elképzelések „megmérettetését”. Azt is elősegítik, hogy a versengés mellett újabb szakmai kapcsolatok, személyes szövetségek formálódjanak. Elismerésre méltó, hogy a rohamosan változó idők és körülmények sodrában ez a szakmai esemény mindmáig fennmaradt. Megőrizte funkcióját, önvizsgálatra biztatva résztvevőit, a minőségre, korszerűsége és egyéni sajátosságokra kitartóan törekvő

SCHÉFFER Anna: A madár és a hal | Anna SCHÉFFER: The bird and the fish

2022, samottos agyag, obuara raku, szinteszttel színezett, a madár magassága: 20 cm, a hal magassága: 14 cm

Fotó: Rékasy Bálint

P. BENKŐ Ilona: Arckép | Ilona P. BENKŐ: Portrait | 2022, samott öntőmassza, üveg, 1250 °C-on égetve, 30x20 cm
Fotó: Rékasy Bálint

keramikusokat. Sajnos, lecsökkent a résztvevők száma, és igencsak hiányoznak a fiatalok. Ez alkalommal a 2021. évi Gádor-díjjal kitüntetett Borsódy László kamarakiállítása mellett 27 művész félszáz műve töltötte be a két tágas termet, Urbán Ágnes értő rendezésében. (A 2022. évi Gádor-díjjal Urbán Teréz munkásságát ismerték el keramikus művésztársai.)

BORSÓDY László: Barátság | László BORSÓDY: Friendship
1973, hetényi agyag terrakottára égetve, mázazva, 30x30 cm
Fotó: Rékasy Bálint

Természetesen köszönet jár mindazért az erőfeszítésért, melyet a szervezők és kiállítók az Őszi Tárlat fennmaradásáért kifejtettek, azonban diagnózisra, öszinteségre szükség van! Merjünk szembenézni azzal, hogy válságos időszakot él át kerámiaművészetünk. Immár nem csupán

Rabie M. HADIE: Mag | Rabie M. HADIE: Seed
2022, mázas kerámia, 1100 °C-on égetve, Ø 35 cm
Fotó: Rékasy Bálint

a hazai finomkerámia-ipar, gyáraink termelését átvállaló és felváltó import erejével szembesülünk. A kézművesség, a művészi alkotómunka jövője ugyancsak bizonytalan – mecénás felfedezőkre, segítő közvetítőkre lenne szüksége! A hozzáértők szűk körén túl a szélesebb közönség meghódítását is szolgálhatnák ezek és az ehhez hasonló „helyzetfeltáró, önvallomás-” tárlatok. Az útkereső tárgyak bemutatásával e kiállítások befogadó kapcsolatokra is törekedtek a hosszú és kalandos „történelmük” során. Megérdemelnének akár egy könyvbe foglalt áttekintést is, valamennyi befogadó helyszín dokumentálásával, a Csók Galériával kezdve, az Árkád Galéria eseményeivel és a virágkor, az Olof Palme Házban Laczkó Ibolya művészettörténész által megrendezett komplex kiállítások felelevenítésével.

Az Őszi Tárlatok jól szemléltetik, hogy magas színvonalú kortárs kerámiaművészetünk több évtizedes kemény küzdelem, áldozatos munka eredménye! A nemzetközi kapcsolatok, kiállítások, szimpóziumok és alkotótelepek lehetőségeinek is köszönhetően az itt rendszeresen bemutatott, egyéni műhelyekben készült alkotásokat rendkívüli stílári és technikai gazdagodás jellemezi. Tény, hogy az 1990-es évektől az ipari és a művészi tevékenység körülményei gyökeresen megváltoztak. De nem hagyhatjuk elveszni az 1960-as évektől felívelő, történelmi jelentőségű időszak életműveit! A sok képzett, de más területre kényszerült fiatal keramikus ideái sem

SEGESDI Bori: Cseppek II. | Bori SEGESDI: Drops II
2022, porcelán, 1230 °C-on égetve, színes mázak, oxidok, magasság: 20 cm
Fotó: Rékasy Bálint

röppenhetnek el. Bízunk kell a folytatás sikerében. Erre biztatnak a legutóbbi Őszi Tárlaton a képzőművészet és az iparművészet tradicionális eszköztárát kombináló, megújító, az agyag-anyag nyelvén üzenő műtárgyak is. Az internet segítségével az MKISZ vagy a *Magyar Iparművészet* honlapján és Facebook-oldalán a kiállítások képanyaga megtekinthető, így a már bezárt tárlatok ismerői is lehetünk.

A XXXIV. Őszi Kerámia Tárlat alkalmával a Gádor-díjra közös szavazással kiválasztott művész kamaratárlata, Borsódy László művei is az értékteremtés folyamatosságára buzdítanak. A művész a szellemes és vidám, színes

mázás falképei, domborműi, absztrakt plasztikai mellett egykori építészeti műveinek archív fotóit is elhelyezte a kiállítás fogadófalán. Azt az 1960-as évek végétől kibontakozó időszakot idézte fel, amikor a gyakorlati feladatokat teljesítő kerámiaipar fejlesztése történelmi lemaradásokat számolt fel. Amikor az eszei funkciót vállaló, egyedi művekkel a kultúrpolitika által „tiltott” és „tűrt” stílushatárokat ostromolták a fiatalok. Az építészek segítségével, a „dekorativitás” mentőövével a keramikusok viszonylagos szabadságot élvezhettek. A festészetben, szobrászatban megengedhetetlen absztrakció, a modern stíluselemek a középületek óriás faliképein

CSEMÁN Ilona: Vihar előtt | Ilona CSEMÁN: Before the storm | 2008, kevert agyag, vegyes technika, 40x40 cm

Fotó: Rékasy Bálint

éppúgy megjelenhettek, mint az otthonok számára készült használati és dísz tárgyakon. Borsódy László ekkor induló, több évtizedes, immár Gádor-díjjal elismert munkássága mellett feleségének, Urbán Teréznek és leányuknak, Borsódy Eszternek a tárlat részeként bemutatott művei is értékörző újítások, egyben a manapság ritka családi munkaközösség „mintadarabjai”. Valamennyi kiállító megérdemelné egyes alkotásainak értékelő elemzését – most csupán néhány szóval és képpel illusztrálhatjuk műveik technikai és esztétikai sokféleségét.

F. OROSZ Sára: Az alkotóház kertje / Műkert
 Sára F. OROSZ: Garden of the atelier / Artificial garden
 2018–2019, szilikátszármazék, litofántechnika, 26,5x22x11 cm
 Fotó: Fülöp Dániel Mátyás

Az elmúlt évtizedekben megismert, kidolgozott technikai megoldások valóban különleges kifejezőerővel bírnak, és egyedivé tesznek minden műtárgyat. A formákat borító mázak színei, spontán formációi is üzenethordozók lettek. Krajtsovits Margit sejtelmes nonfiguratív kerámiafestményei is általuk kelteneek költői gondolatokat. Bartha István gömbvázáin a kristályosodás formái bűvölnek el. A színes mázak kombinációi gazdagítják Schéffer Anna kedves madár- és halalakzatait. Segesdi Bori sima dobozformáját is a lefolyó mázcseppek teszik titokzatosná.

A formázómasszák alapvető fizikai, kémiai tulajdonságait mindig és mindenhol kifejezőeszközként is alkalmazták. Az csak a közelmúlt eredménye, hogy a távoli időkben

és helyeken feltalált alapanyagok és módszerek seregéből egyéni célok szerint választhatnak keramikusaink, a közös alkotóműhelyeknek (Hódmezővásárhely, Kecskemét) köszönhetően. A kiállításon F. Orosz Sára az áttetsző litofán relief (egyfajta porcelánlap hátoldalába vésett kompozíció) fényjátékával idézte fel a kecskeméti alkotóház ihletet adó kertjének emlékét. Csemán Ilona színes masszafestéssel alkotott a festőművészettel vetekedő képet, mely nemcsak a vihar előtti tájat, hanem a figurák lelkiállapotát is hatásosan jeleníti meg. Berzy Katalin kettős gyűrűformája – szimbolikus módon – két különféle szilikátanyagot, üveget és kerámiát kapcsol össze. Tóvölgyi Katalin állhatatos módon, tovább tökéletesítette a felcsizolt achátkövek felületével vetekedő, távol-keleti technikájú plasztikáit. Kun Éva *Ikebanavázója* is a japán inspirációk „honosításának” egyéni módját képviseli.

A történelem öröksége is feléled napjaink üzenethordozó műveiben. G. Heller Zsuzsanna plasztikái, komoly, mitikus élményeket keltő bibliai interpretációi a globális világképünk részesei. Archaikus szépségekre emlékeztetnek Szemereki Teréz áttört fali kompozíciói, míg Hőgye Katalin drámai szobrai eltorzulásuk emlékművei is lehetnének. Minya Mária monumentális hatású faliképen is összetorlódnak a racionális mértani elemek, mint

SZEMEREKI Teréz: Utak, kereszteződések, találkozások
 Teréz SZEMEREKI: Roads, crossroads, encounters
 2021, fém-oxidos kőcserep, magastüüzű, a lapok magassága: 32 cm
 Fotó: Rékasy Bálint

FORMANEK Zsuzsa: Európai pár I–II. | Zsuzsa FORMANEK: European couple I–II
 2021, porcelán, fém, öntött, szabadon torzított, matricadekor, 1380 °C-on égetve, a nagyobb magassága: 40 cm
 Fotó: Formanek Zsuzsa

HÓGYE Katalin: Félelem I. | Katalin HÓGYE: Fear I
 2022, samottos agyag, habbeton, 59x40x18 cm
 Fotó: Rékasy Bálint

N. CSEHI Edit: Kiskertemből I | Edit N. CSEHI: From my little garden
 2022, mázas kőagyag, festett porcelán, kavics, 13x7x10 cm
 Fotó: Rékasy Bálint

egy földrengés ásatási leletein. Az áttört, imbolygó, de talpon maradó hengerformák a megpróbáltatások legyőzésére emlékeztetnek. N. Csehi Edit finoman fodrozott, elegáns levélformáival a 20. századi art deco örökségét korszerűsíti. Akárcsak Benedek Olga könnyed porcelánjainak aszimmetrikus díszítményei. Tradicionális motívumok mesevilágával Szabó Kinga díszíti falitáljait.

A tárlaton az utóbbi évekhez hasonlóan csak az egyéni alkotómunkával elkészíthető kerámia szerepeltek. Immár elcsitul a képzőművészet és az iparművészet, a funkciók alá-fölé rendeltetési vitája. A gyakorlati és esztétikai feladatokat kombináló egyedi vagy kis szériákban kivitelezhető kerámia „határterületi” sajátosságai fennmaradtak. Pannonhalmi Zsuzsa háromrészes, tájképes plasztikája köztéri mű modelltje is lehetne. Somogyi Sándor fekvő hasábjára racionális építészeti környezetben felnagyítva érvényesülhetne. A szobrászat és díszítőművészet keramikus-nászából született Kutak Adrienn domborműve, Magyar Márta romantikus *Madártárlat* szobra is. Formanek Zsuzsa szabálytalanul lendületes kispasztikája a lázadó művészetek nemzetközi kiállításainak sztárjelöltje lehetne. A mindennapi életet szolgáló, egyben díszítő hasznos tárgyak ugyancsak a korszerűsített hagyományok képviselői. Mint Rabie M. Hadie tálja, mázas plasztikáinak rokonaként, vagy Szabán György óriás kaspója, egyéni „posztmodern” dekorjával. Bukrán Edit saját hagyományain újított, amikor önironikus játékosággal vázái felületére festette korábbi díszművei mintázatát. A színes masszából sodort, elemekből épített „mégdrága” technikáról való ideiglenes lemondással talán több otthonba jutnak el művei.

BENEDEK Olga: Vízparti emlék | Olga **BENEDEK: Waterside memory** 2022, kézzel festett porcelán, 15 x Ø 15 cm
Fotó: Rékasy Bálint

KRAJTSOVITS Margit: Sejtelmek I. | Margit **KRAJTSOVITS: Presentiments I** 2018, magastüüzű lakk, mázak, oxidok, 60x40 cm
Fotó: Rékasy Bálint

A „művészi szabadság” immár korlátlan, de a lehetőségek korántsem. Igényes feladatra vágyó keramikusművészeink embert és művészetet próbáló körülményekkel küzdenek. P. Benkő Ilona öntőmasszával rajzolt, megolvadt üveglappal borított *Arcképe*nek rémült tekintetével bámulom magam is a változásokat, az alkotói, kiállítási és műkereskedelmi lehetőségek drasztikus átalakulását, fogyatkozását. De Madách szavait idézve: „ember: küzdj és bízva bízzál!” Csak azt kívánhatjuk, hogy az Őszi Kerámia Tárlatok továbbra is maradjanak életben, nyíljanak meg a nagyközönség előtt, és készítsék elő kerámiaművészetünk újabb tavaszát!

CSENKEY Éva
művészettörténész

(XXXIV. Őszi Kerámia Tárlat és Borsódy László 2021. évi Gádor-díjas keramikusművész kamarakiállítása. Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetségének kiállítóhelye – Andrassy úti Galéria, Budapest, 2022. november 10. – december 4.)